

PSYCHOPATHISCHE TREKKEN EN DE KWALITEIT VAN HET RELATIONEEL FUNCTIONEREN IN DE ADOLESCENTIE

Decuyper, M., PhD.

Thomas More Hogeschool

Lector en Onderzoeker Psychodiagnostisch Centrum en Forensische Psychologie

INLEIDING

- Psychopathie = ernstig syndroom met gedragsmatige (bv. impulsief), affectieve (bv. gebrek aan empathie) en interpersoonlijke (bv. manipulatief) kenmerken.
- Kern = onmogelijkheid om echte, diepgaande band met anderen te ontwikkelen (Cleckley, 1976).
- Psychopathische (PP) trekken kunnen reeds vroeg in de ontwikkeling geïdentificeerd worden, en de affectieve component blijkt centraal. Kinderen die hoog scoren op deze kille, niet-emotionele (CU) trekken vormen een extra kwetsbare groep met minder goede prognose binnen de heterogene groep van antisociale jeugd.
- Veel onderzoek naar biologische basis, maar weinig evidentie voor bijdrage van vroege omgevingsinvloeden, waaronder de kwaliteit van vroeg interpersoonlijk functioneren. (Frick et al., 2014). Voorgaand onderzoek bracht vooral de relatie met de ouders in kaart.
- Huidige onderzoeksvraag: "Hoe ervaren jongeren hoog op PP trekken de relaties met verschillende significante anderen, waaronder moeder, vader, brussen, vrienden en romantische partners?"

METHODE

PROCEDURE & DEELNEMERS

Steekproef 1

- 212 adolescenten gerekruteerd in twee Nederlandse voorzieningen voor personen met ernstige psychiatrische en/of persoonlijkheidsproblematiek
- 150 meisjes (70.80%; leeftijd 13 - 24 jaar)
- Online platform met vragenlijsten

Steekproef 2

- 237 adolescenten uit algemene populatie, selectie via secundaire scholen
- 158 meisjes (66.70%; leeftijd 14 - 19 jaar)
- Online platform met vragenlijsten (N = 197) en papieren lijsten (N = 40)

MEETINSTRUMENTEN

Psychopathische trekken:

- Selectie facetten Inventory for DSM-5 (PID-5; Krueger et al., 2011; Decuyper et al. 2014)
- Youth Psychopathic Traits Inventory (YPI; Andershed et al., 2002)

- (2) Relatiekwaliteit: Network of Relationship Inventory-BSV (Furman et al., 2009)

RESULTS

- Interne consistentie voor de verschillende instrumenten varieerde van acceptabel tot excellent voor de verschillende schalen.

PEARSON CORRELATIES

- De verschillende conceptualisaties van PP zijn over het algemeen negatief geassocieerd met sociale steun en positief met negatieve interactie en dit in beide steekproeven. Dit geldt echter niet voor elke significante andere, waardoor de lagere relatiekwaliteit bij jongeren hoog op PP niet veralgemeend kan worden over verschillende relaties heen.

HIERARCHISCHE REGRESSIEANALYSES

- enkel uitgevoerd bij sign. Pearson correlaties om na te gaan hoeveel variantie in relatiekwaliteit verklaard wordt door PP trekken.
- Geslacht en leeftijd in stap 1, PP trekken in stap 2. In Tabel 2 worden enkel de resultaten van stap 2 vermeld.
- PP trekken verklaarden tussen 5 en 16% van de relatiekwaliteit voor de verschillende anderen in het sociale netwerk.

DISCUSSIE

Relatie met

1. moeder: minder sociale steun en meer conflictueuze, negatieve interacties.
2. vader: minder sociale steun in klinische steekproef

Centrale rol van moeder-kind interacties bij jongeren met verhoogde PP trekken
 ~ herinnerde moederlijke zorg speelt sleutelrol bij PP trekken
 ~ meer consistente associaties tussen externaliserende pathologie en maternale zorg vergeleken met paternale zorg.

Veklaring:

- vertekende perceptie van hoog PP adolescenten?
- hoog PP lokken dysfunctionele en koude opvoeding uit bij moeder?
- kwetsbare moeders vertonen minder hechtingsgedrag en dragen bij tot ontwikkeling van PP trekken bij hun kinderen.

3. beste vriend: conflictueus en veel negatieve interacties, CU trekken geassocieerd met minder sociale steun

4. brussen: enkel in populatiesteekproef meer conflicten

5. partner over algemeen niet beïnvloed door PP trekken

- kleinere steekproefgrootte
- enkel korte en onstabiele relaties?
- subklinische PP trekken meer subtiele effecten op relatie bij vrouwen

BELANGRIJK DE EFFECTEN VAN PP TREKKEN TE BEKIJKEN PER RELATIE TYPE
CU TREKKEN VOORAL GERELATEERD AAN GEBREK SOCIALE STEUN
IMPULSIEVE EN ONVERANTWOORDELIJKE TREKKEN VOORAL AAN CONFLICTEN

Tabel 1. Pearson correlaties tussen de NRI schalen en PP trekken

NRI-BSV factors		PSYCHOPATHISCHE TREKKEN			
KLINISCHE STEEKPROEF		CU trekken	APD trekken	APD met PP	
MOEDER	Sociale Steun	-.298***	-.184*	-.127	
	Neg. Interactie	.220**	.227**	.173*	
VADER	Sociale Steun	-.214**	-.145	-.028	
	Neg. Interactie	.049	-.020	-.075	
BRUSSEN	Sociale Steun	-.132	-.016	-.051	
	Neg. Interactie	.064	.013	-.018	
VRIEND	Sociale Steun	-.020	.114	.182*	
	Neg. Interactie	.157	.204*	.184*	
PARTNER	Sociale Steun	-.192	-.131	-.062	
	Neg. Interactie	.039	.009	.012	
POPULATIESTEELPROEF		YPI F1 GM	YPI F2 CU	YPI F3 II	YPI total
MOEDER	Sociale Steun	-.143	-.298***	-.168*	-.256**
	Neg. Interactie	.270**	.138	.355***	.320***
VADER	Sociale Steun	-.044	-.134	-.022	-.085
	Neg. Interactie	.154	-.006	.210**	.151
BRUSSEN	Sociale Steun	-.063	-.183*	-.065	-.129
	Neg. Interactie	.165*	.111	.238**	.213**
VRIEND	Sociale Steun	-.116	-.292***	-.079	-.205
	Neg. Interactie	.178*	.047	.287***	.216**
PARTNER	Sociale Steun	-.103	-.207*	-.014	-.139
	Neg. Interactie	.156	-.104	.270**	.128

Tabel 2. Hiërarchische regressie analyse met de NRI hogere orde schalen als afhankelijke variabelen en geslacht, leeftijd en PP trekken als predictoren.

Criteria en predictoren	R ²	F	Sign. Predictors (stdB)
KLINISCHE STEELPROEF			
MOEDER Sociale Steun			
CU trekken	.086*	11.404**	CU trekken (-.275**)
MOEDER Neg. Interactie			
CU trekken	.092	8.583**	geslacht (.196*), CU trekken (.238*)
APD trekken	.093	8.655**	geslacht (.187*), APD (.238**)
APD met PP trekken	.071	5.268*	geslacht (.186*), APD met PP (.188*)
VADER Sociale Steun			
CU trekken	.049	6.205**	CU trekken (-.207*)
VRIEND Neg. Interactie			
APD trekken	.054	5.856*	APD (.204*)
APD met PP trekken	.047	4.828*	APD met PP (.186*)
POPULATIESTEELPROEF			
MOEDER Sociale Steun			
YPI factoren	.098	4.594**	CU traits (-.281**)
MOEDER Neg. Interactie			
YPI factoren	.158	9.327***	YPI F3 II (.284**)
VRIEND Neg. Interactie			
YPI factoren	.093	4.917**	YPI F3 II (.267**)
BRUSSEN Neg. Interactie			
YPI factoren	.084	3.442*	YPI F3 (.227*)

Opmerking. APD = antisociale PS, YPI = Youth Psychopathic Traits Inventory, F1 = CU trekken, F2 = Grandiose manipulatieve trekken, F3 = Impulsieve onverantwoordelijke trekken.

* p < .05; ** p < .01; *** p < .001